

STAMLER ÁBEL

Vassányi M. – Sepsi E. – Daróczi A., eds.,
The Immediacy of Mystical Experience in the European Tradition.
 Springer International Publishing, 2017, XIX+274.

A misztikus tapasztalat közvetlenségének, illetve közvetettségének kérdése rendkívül szerteágazó másodlagos irodalommal rendelkező terület, amely kiterjed egyéb tudományágak mellett a filozófia és a teológia, a vallástudomány, valamint a művészettörténet területére is. A kérdés aktualitását mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy részben ez a kérdés határozza meg a konstruktivista és perennialista iskolák között az 1970-es évek óta folyó nemzetközi tudományos vitát, melyben sokak mellett, olyan elismert tudósok foglaltak állást mint Robert K. C. Forman, Alois M. Haas, Steven T. Katz, Seyyed Hossein Nasr, Gershom Scholem, Ninian Smart, vagy Huston Smith. A fő kérdés az azt övező vita leírható az esszencialista–strukturalista ellentéttel is, és számos további ellentétpárral, kortól és helytől függően. Mi a misztikus tapasztalat, illetve annak tartalma (ha van)? Közvetlen, vagy közvetett a misztikus tapasztalat? Létezik egészében dekontextualizálható, kortól és helytől tökéletesen független módon? Milyen előzetes feltételekkel lehet összehasonlítani az egyes világvallások körében megjelenő misztikus tapasztalatokat? És végül: van-e az egyes vallásoktól független Misztika, vagy csak egyes vallások misztikáiról beszélhetünk, esetleg a tapasztalatok közös magjáról?

A következőkben ismertetett kötet elméleti háttérét implicit módon az említett vita, valamint a fenti kérdések alkotják, legalábbis ebbe a kontextusba illeszkedik a cím és az esettanulmányok többsége. A Springer kiadó *Sophia Studies in Cross-cultural Philosophy of Traditions and Cultures* (eddig huszonegy könyvet számláló) sorozatának tizennyolcadik köteteként megjelenő könyv törzsanyagát „A misztika fogalmai és hagyományai az európai gondolkodásban” című OTKA-projekt (K 101503) keretében 2013-ban, a KRE BTK-n megtartott projektnyitó konferencia¹ előadásainak írott változatai alkotják. A kötet huszonnégy tanulmányt tartalmaz, melyekből húsz hangzott el az imént említett konferencián. A tanulmánykötet mint a tartalomtól, valamint az alapját képező konferencia címéből is rögtön kitűnik a misztika euró-

¹ „Reflections on the Immediate Experience of God in the European Tradition” [Reflexiók a közvetlen istentapasztalatra az európai hagyományban] KRE BTK, 2013. május 17–18. A konferencia-beszámolót ld.: BAKOS–BOZSIK–CSEPPENTŐ–FÜZI: „Beszámoló a Károli Gáspár Református Egyetemen megrendezésre került Reflections on the Immediate Experience of God in the European Tradition című konferenciáról”. *Orpheus Noster*, V., 2013/4. 151–156.

pai történetének egyes fejezeteivel, jelenségeivel foglalkozik. A szerkesztők a tanulmányokat kronologikus rendbe sorolták, három főbb részre osztva így a könyvet: „Antikvitás és középkor”, „Kora modernitás”, „Modern és posztmodern”. Az egyes tanulmányok ismertetésétől eltekintek egyrészt a terjedelem, másrészt a konferencia-beszámoló megléte, harmadrészt a magában a kötetben található az egyes tanulmányok rövid kivonatát tartalmazó bevezető okán.

Az első, legterjedelmesebb rész kilenc tanulmányt tartalmaz Platóntól a 14–15. század fordulóján élt karthauzi szerzetesig, Nicholas Love-ig bezárólag. Ebben a részben kapnak helyet – a tanulmányok sorrendje szerint – Gerd Van Riel, Hamvas Endre, Tóth Anna Judit, Vassányi Miklós, Németh Csaba, Bányai Ferenc, Geert Warnar, Karáth Tamás és Péri-Nagy Zsuzsanna tanulmányai, melyek az imént jelzett kronológiai kereten belül foglalkoznak egyebek mellett hermetikával, teurgiával, Hitvalló Maximosz, Eckhart mester, valamint Richard Rolle misztikájával.

A második rész hat tanulmánya az esetünkben Giovanni Pico della Mirandola és Friedrich Wilhelm Joseph Schelling által keretezett három-négy évszázadot öleli fel. Itt található Martin Moors az imával mint kommunikatív istentapasztalattal foglalkozó és Théogène Havugimana közvetlen istentapasztalat lehetőségét a kanti ismeretelmélet alapján vizsgáló tanulmányain kívül Frazer-Imregh Monika „What is the Purpose of Human Life? – Immediate Experience of God in Pico’s Works” (Mi az emberi élet célja? – Közvetlen istentapasztalat Pico műveiben); Antonio Dall’Igna „Characters of Giordano Bruno’s Mysticism” (Giordano Bruno misztikájának jellemzői); Pavlovits Tamás „The Experience of God in Pascal’s Religious Texts” (Az istentapasztalat Pascal vallásos szövegeiben); végül pedig Boros Gábor „Pantheistic Ways of Immediate Experience of God: Spinoza and the Early Schelling” (A közvetlen istentapasztalat panteista módjai: Spinoza és a korai Schelling) című tanulmányai.

A harmadik rész Simone Weil misztikájának forrásaitól, a vallásos gyermekrajzok transzperszonális pszichológia eredményein nyugvó elemzéseit tartalmazza – megjelenési sorrendben – Sepsi Enikő, Mezei Balázs, Daróczy Anikó, Tóth Sára, Fabiny Tibor, Lovász Irén és a Mirnics Zsuzsanna-Vass Zoltán-Zsirosné Seres Judit szerzőtrío összesen hét tanulmányát. A kötetnek ez a része a legszerteágazóbb, ami a tudományterületek és módszerek különféleségét illeti. Így kerülhetett ebbe a részbe a fent idézett első és utolsó tanulmányon kívül például Mezei Balázs „The Mystical after Auschwitz” (A misztikus Auschwitz után) elsősorban filozófiai, fogalom- és eszmetörténeti és Lovász Irén „»It is the Mind That Hears it, Not the Ear...« Sounds, Lights, Visions in Peasant Mysticism” („Az elme hallja, nem a fül.” Hangok, fények, látomások a paraszti misztikában) című vallásantropológiai, vallási néprajzi tanulmánya. A kronologikus elrendezés természetesen ezzel együtt is intakt marad.

A kötet tematikájának nehézségét az első bekezdésben megjelölt vitán felül az adja, hogy – noha a helyzetre a szerzők majdnem minden egyes tanulmányban reflektálnak különböző módokon – bizonyos értelemben maga is a 19–20. század for-

dulóján megjelenő és azóta sem enyhülő „Misztikus-Boom”² részének tekinthető. A tanulmányok vitatható elemei távolról sem a szorosan vett kutatásokat, módszereket és eredményeket érintik, hanem a misztika, miszticizmus, misztikus, fogalmak használatát és e fogalmak illetékességi körének kérdését. Ez természetesen ugyanígy elmondható valamennyi, a témában megjelenő műről és elsősorban a korszellem leírását nyújtja.

Összességében impozáns, jól szerkesztett, mind tematikájában mind az egyes tanulmányok módszertanában sokrétű tanulmánykötetet tarthat a kezében az olvasó, amely méltán megérdemli elsősorban a szűkebb értelemben vett tudományos szakma figyelmét, de haszonnal forgatható, ajánlható az egyetemi oktatásban is. Reméljük, hogy e könyv is hozzájárul az említett kérdések még pontosabb meghatározásához s elsősorban azok megválaszolásához. A kötetet a fentebb már említett bevezető, valamint név- és tárgymutató teszi teljessé.

² A jelenségről lásd például: LANGER, Otto: *Christliche Mystik im Mittelalter*. Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2004, 13–24.

Formai kéréseink szerzőinkhez

Formázás

A szöveget Word formátumban, *doc* vagy *docx* kiterjesztéssel kérjük elektronikus úton megküldeni a következő címre: orpheusnoster@googlegroups.com. Általában maximum 1 szerzői ív (40 000 leütés szóközökkel, jegyzetekkel) terjedelmű cikkeket várunk, de ennél rövidebb cikkek közlését is szívesen vállaljuk. Recenziók esetében a várt terjedelem körülbelül 5–10 000 leütés.

A szöveget a lehető legkevesebb formázással kérjük. A főszövegben használt betűtípus 12 pontos Times New Roman legyen, a lábjegyzetben 10 pontos Times New Roman. Ha a szöveg különleges fontkészletet is igényel, kérjük csatolni a fontkészletet, valamint a cikket *pdf* formátumban is. A főszöveget sorkizártan, 1,5-es sortávolsággal, a bekezdések elején behúzás nélkül kérjük; a lábjegyzetet sorkizártan, szimpla sortávval.

Összefoglaló és angol absztrakt

A tanulmányokhoz kérünk kb. 8–10 soros magyar és angol nyelvű rezümét, valamint kulcsszavakat magyarul és angolul a cikkel közös fájlban, a szöveg végén. Az angol nyelvű absztrakt előtt angolul is szerepeljen a cikk címe, a szerző nevével együtt.

Képek

Képek esetén a képaláírásokat a szöveg legvégén beszámozva kérjük megadni. A képeket ne ágyazzák a dokumentumba, hanem külön képfájlban, a lehető legnagyobb felbontásban (min. 1000x1000 pixel) küldjék, és a szövegben jelöljék meg, hová szerkesszük be azokat.

Hivatkozások

Hivatkozásokat lábjegyzetben kérünk. Külön bibliográfia a tanulmány végén nem szükséges. Az első alkalommal való idézést teljes formában kérjük, utána pedig szerző és évszám alapján történő rövid hivatkozással. Kérjük, az *i. m.* hivatkozást csak akkor használják, ha az adott szerzőtől csak egy művet idéznek. Kereszthivatkozások ne legyenek.

A szerző VEZETÉKNEVÉT kiskapitálissal (keresztnevét normál betűvel) kérjük, folyóiratcikk, könyvfejezet címét idézőjelek között, normál betűvel, folyóirat, könyv *címét* dőlt betűvel.

Hivatkozások teljes lábjegyzetben:

– Könyvek, könyvfejezetek esetében

SZERZŐ: *Cím*, Kötetszám, Kiadás helye, Kiadó, Évszám, Hivatkozott oldalak.

SZERZŐ: „Fejezetcím”. In *Uő: Könyvcím*, Kötetszám, Kiadás helye, Kiadó, Évszám, Hivatkozott oldalak.

– Gyűjteményes kötetek és bennük megjelent írások esetében

SZERKESZTŐ – SZERKESZTŐ (szerk.): *Cím: Alcím*, Kiadás helye, Kiadó, Évszám.

SZERZŐ: „Cím”. In Szerkesztő – Szerkesztő (szerk.): *Cím: Alcím*, Kiadás helye, Kiadó, Évszám, Hivatkozott oldalak.

– Folyóiratcikkek esetében

SZERZŐ: „Cím”. *Folyóirat címe*, Évfolyam római számmal, Évszám/Sorszám. Hivatkozott oldalak.

– Heti- és napilapokban megjelent cikkek esetében

SZERZŐ: „Cím”. *Lap címe*, Évfolyam, Lap száma, Évszám. Hónap. Nap. Oldalszám.

Hivatkozások rövid lábjegyzetben:

– Egy szerző egy művének használata esetén

SZERZŐ: i. m. Hivatkozott oldalak.

– Egy szerző több művének használata esetén

SZERZŐ (Évszám): Hivatkozott oldalak.

– Az előző lábjegyzetben hivatkozott irodalom másik szövegrésze esetében

Uo. Hivatkozott oldalak.

Minden esetben pontos irodalmi hivatkozást kérünk, megjelölve a kezdő és záró oldalszámot, a kettő között gondolatjellel [-]. Kérjük, az oldalszámot csak abban az esetben egyértelműsítsék p. (pp.) betűkkel, ha az idézett mű jellegéből (katalógus, képkötet) következően egyébként nem volna világos, hogy oldalszámról van szó. Internetes hivatkozások esetén kérjük ellenőrizni, hogy az idézett oldal elérhető-e még, s kérjük a hivatkozás, ill. az ellenőrzés dátumát is feltüntetni.

Szerzői adatok

Kérjük, hogy szerzőink nevük mellett adják meg a következő információkat: születési év; tudományos fokozat; a tudományág, melynek művelőjeként a „Számunk szerzői” rovatban szeretnék magukat azonosítani; oktatási-kutatási hely; emailcím.

Recenziók

Recenziók esetében a recenzeált mű minden könyvészeti adatát kérjük a cikk címében, ill. alcímében megadni.

Korrektúra

A korrektúrát a Word *Eszközök* menüjének *Változások követése* gombja alatt a *Módosítások elfogadása vagy elvetése* lehetőségnél, az *Elfogadja*, ill. *Elveti* gombokkal az adott helyen jelezve kérjük vissza.

Rövidítések, betűkészletek, átírások

Kérjük, klasszikus auktorok idézésénél ne alkalmazzanak kiskapitálist. Folyóiratok, sorozatok, kézikönyvek címeinek rövidítése esetén csatoljanak rövidítésjegyzéket.

Az idegen nyelvű, latin betűs kifejezéseket és idézeteket kérjük dőlt betűvel szedni, a görög, héber, kopt és szír idézeteket a megfelelő betűvel (más nyelvű szövegeket is szívesen látunk eredeti írásmóddal). Kérjük, hogy ne külön görög, héber stb. betűkészletet használjanak, hanem unicode betűket (ha egyes ékezetes betűket az alapbetűtípussal nem tudnak létrehozni, Palatino Linotype betűt ajánlunk). Dőlt betűs idézet elején és végén nem szükséges idézőjelet használni. Ha az idézet zárójelen belül szerepel, a zárójel is legyen dőlt.

A görög neveket a szerző szándéka szerint tudományos vagy magyaros (az Akadémiai Helyesírásnak megfelelő) átírásban, egy cikken belül következetesen kérjük. Kérjük, görög neveket – latin auktor idézését kivéve – ne írjanak át latinosan (pl. Achilles, Homerus).

Az indológusokat, tibetistákat és iranistákat kérjük, hogy magyar nyelvű cikkeikben a magyar kiejtést visszaadó írásmódot válasszák.

Guidelines for Our Authors

Authors should submit Word files (written in a recent version of MSWord) to the email address <orpheusnoster@googlegroups.com>. Articles and essays should not normally exceed 40 000 characters (including spaces, notes, and bibliography), however The Editorial Board welcomes much shorter manuscripts, too. Book reviews should be between 5 000 and 10 000 characters in length.

The following general rules should be followed: text alignment is left and right justified (centered text); non-indented paragraphs; use as little formatting as possible, and italics where appropriate; do not add extra space between paragraphs; if using special fonts and characters, font file(s) and a copy of the manuscript in PDF format should be sent to the given email address. Main text: Times New Roman 12-point type; line spacing is 1.5. Footnotes: Times New Roman 10-point type; should not be separated by a full blank line; line spacing is single.

Use footnotes, not endnotes (i. e. eliminate from the main text unnecessary bibliographical data or parenthetical references to sources). Give complete bibliographical information the first time a work is referenced (opening and closing pages of an article, then the specific pages referred to, using the bare number only, no “p.” or “pp.”) and also give an individual footnote for each detail to be documented. Subsequent citations should use a short reference; decide on a standard or clear abbreviation for use after the first occurrence, but avoid complicated or ugly acronyms. The title of an article in journal or collection should be in single quotation marks. The title of a journal or book (including collections) should be in italics.

Cross-references should be avoided. References should not be necessarily gathered into a bibliography at the end of the manuscript. In that case the author’s name and the year of publication should be given in the subsequent mentions (in footnotes only).

Manuscript references include the location of documents, description and folio. Online references should include URL and followed by the date accessed in square brackets.

Quotations should be given within single quotes (use double quotes only inside single quotes). Longer ones of more than three lines should be indented as a separate paragraph without quotes. Foreign-language texts in Roman type should be in italics. For non-Roman texts (Greek, Hebrew, Coptic, Syrian, etc.) use Unicode fonts.

Figures (tables, illustrations, photos and other artworks) should not be embedded in the text, but submitted separately in JP(E)G or TIF format; properly cropped line drawings should have a resolution of at least 600 dots per inch, greyscale and colour of at least 300 dots per inch at their final size. Colour figures should be supplied in CMYK (not RGB) colours.

Put placeholders into the text to show where the image should appear. Type these placeholders on their own line, flush left, and bracketed (e.g., [Table 1]). Figure captions (with source information) should be numbered, for easy reference, and listed at the end of the document.

The manuscript should be followed by an abstract of 10 lines maximum (i.e. in the same document) in one of the following languages: English, German, French, Italian, and accompanied by some keywords, the Author's name, year of birth, academic degree, current or preferred discipline, and place of employment/research. In the case of book reviews the title should be followed by full bibliographic information.

Proofs will be sent via email to the Authors for checking. Changes to the text should be made by enabling Word's change-tracking mode (under the 'Review' tab), and by accepting or rejecting the Editor's modifications. Corrections should be returned to the Editorial email address.

A FOLYÓIRAT A KÖVETKEZŐ BOLTOKBAN KAPHATÓ:

L'Harmattan Könyvesbolt

Írók Boltja

Gondolat Könyvesház

Párbeszéd Könyvesbolt

ELTE TTK-TÁTK Hallgatói Bolt

Budapesti Teleki Téka

Pécsi Antik Kft. Könyvesboltja (Szent István Könyvesbolt)

ELTE Eötvös Kiadó jegyzetboltjai

Nyitott Műhely

Megrendelhető az orpheusnoster@googlegroups.com címen.

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

KURUCZ GYÖRGY

Adminisztráció és likviditás: gróf Festetics László anyagi helyzete a 19. század első évtizedeiben

ZSIDAI RÉKA

*Egy dunántúli főnemesi udvartartás a 18–19. század fordulóján:
Festetics György belső rendtartása*

CSOMA ZSIGMOND

Középkori termelői hagyományok a szőlő- és borágazatban a 19. sz.-ban

HERMANN RÓBERT

Forradalom görbe tükrében – az 1848-as magyar élclapok karikatúrái

PETRA BALATON

Cadastral Activities in Seklerland

REIDER MÓNIKA

*Zászlóanyák a magyar hadi események forgatagában – A zászlóanyai szerepkör
a műtárgyak tükrében*

ŽELJKO HOLJEVAC

Croatia-Slavonia in the Year 1914 from a Cultural Perspective

KULCSÁR BEÁTA

Ahmedábádtól Dzsajpurig – magyar utazók útibeszámolójának elemzése

FÜLÖP JÓZSEF

Richard Wagner nyílt levele Friedrich Nietzschehez – fordítás bevezetővel

